

KRWAWNIK (39) *sb m*

-ã- (10), -a- (5); -ã- *ForCnR*, *Mącz* (3); -a- *Calep*, *CzechEp*; -ã- : -a- *SienLek* (6:3) (*Cn a jasne*).
sg N krwawnik (19). ◊ *G* krwawnika (7). ◊ *D* krwawnikowi (1). ◊ *A* krwawnik (9). ◊ *L* krwawniku (1). ◊ *pl N* krwawnicy (1) [*w znac.* 4.]. ◊ *G* krwawników (1) [*w znac.* 4.].

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *bot. Achillea millefolium L. (Rost)*; *krwawnik pospolity, bylina z rodziny złożonych (Compositae), stosowana w lecznictwie; stratiotes, millefolium Calep, Cn; herba sanguinalis a. sanguinaria a. militaris Cn (25) : ForCnR D2v; Millefolium. Krwawnik. Wuntkraut. FalZioł I 80b; KRwawnik iest ziołko maiące liście podobne liściu włoskiego kopru/ ma na sobie liść barzo drobny á gęłty. FalZioł I 80c, +4a, I 80c [2 r.], d [4 r.], II 10a, V 7, 118; Mącz 133c, 240a; SienLek 51v, 98, 98v, 109, 123v, 162, 173; Stratiotes, Millefolium. Krwawnik. Frutex exiguus palmi altitudine, foliis avicularum pennas imitantibus, brevi admodum dissectoque foliorum exortu, σρακιώτης χιλιόφυλλον. Latini et militarem herbam appellant, propterea quod vulnera omnia ferro facta [...] sanare dicatur Calep 1009b; [MILLEFOLIVM, Mirophyllon, Chiliophillum, Straciotes terrestris, Supercilium Veneris. Herba Cancri. Krwáwnik INÍzé iest ziele v Dioszkoridefá prawdziwé Millefolium, to iest Tyśiác Liśtków: ktoré wypifuie Dioscorides lib. 4. cap. 110. Które ziele nie iest Krwawnik: á wżákże iż Staciotem terrefrem zowá téż Mirophilloⁿ, może ie zwác Millefolium, to iest Tyśiác Liśtków/ ktoré iest Krwáwnik: A ták náż Krwáwnik iest Millefolium, bo ná niem ták wiele liścia że ich nie może zliczyć. UrzędowHerb 214b (Linde), 215a [2 r.]].*

Zestawienie: »krwawnik biały« (2): Krwáwnik [errata dodaje: biały] Millefolium. *SienLek* 231, X2v.

2. *bot. Capsella bursa-pastoris (L.) Med. (Rost)*; *tasznik pospolity, roślina roczna lub dwuletnia z rodziny krzyżowych (Cruciferae), stosowana w lecznictwie (8) : Burfa pałtoris [...] á iest dwoiaki krwawnik/ ieden iest maiączi liśtki iako by kaletki albo tafzki/ á przeto iest rzeczono kaleta pałterfka FalZioł I 20c, I 20c żp, 20d [4 r.], 21b.*

Szereg: »krwawnik albo tobołki« (1): Krwawnik albo Tobołki. *FalZioł* I 20c; [BVRSA PASTORIS, Thllałpi. Tobółki, Káletki. STephanek wykłáda Krwáwnik/ á bárzo źle/ bo káždy wié/ że inźé ziele Krwáwnik/ á inźé Tobółki/ [...] á téż Krwáwnik iest Straciotes terrestris, álbo Mirofillon. *UrzędowHerb* 64a].

3. *bot. Polygonum aviculare L. (Rost)*; *rdest ptasi, wróble języczki, roślina roczna z rodziny rdestowatych (Polygonaceae), stosowana w lecznictwie (4) : á iest dwoiaki krwawnik/ ieden iest maiączi liśtki iako by kaletki albo tafzki/ [...] á drugi iest który zowá sporifzem/ ktore ziele [!] kładzie sie po ziemi maiączi liśtki iakoby ruta/ á nańienie ma około liśtkow/ który téż zowá ięzyczkiem wroblom FalZioł I 20c; Plinius we dwudziefthych y w ómych księgach piŕze iż Poligonium iest krwawnik który przy łamey ziemi rołcie FalZioł I 115b, I 115b.*

Szereg: »krwawnik, sporyż« (1): Sanguinaria herba, Wízelákie ziele krew dobrá mnozące/ álbo téż záftáwiáyące/ yáko yeft podroźnik/ krwawnik sporyż/ które ziołá niektórzy lekárze zowá ye Sangwinaria. *Mącz* 367b.

4. *Okrutnik, morderca* (2) : *CzechRozm* 254; Ktemu Pan Chrístus zówždy Fáryzeufze z morderstwá y tám w tym kapitulum łtrofował/ wylewánie krwie Prorockiey/ przodkow ich/ ná oczy wyrzucá/ y biedę zá to opowíadał: vkázuiác ich być towárzyfzmi onych krwáwnikow łtárych. *CzechEp* 165.

Synonimy: 2. *kaletka*, »kaleta pasterska«, *tasznik*, *tobołki*; 3. *sporysz*, »wroble języczki«; 4. *okrutnik*.

AKtt